

SPRÅK-DEBATTEN

UiA og nynorsk

Hvordan vi best kan utvikle det norske språk, både på bokmål og nynorsk, er en viktig debatt. Jeg er som universitetsdirektør godt fornøyd med at vårt fagmiljø innenfor norsk og nordisk viser et brennende engasjement i diskusjonen.

Men debatten bør skje på riktige premisser. Universitetet i Agder og øvrige universiteter og høyskoler var nylig invitert til å gi innspill om forenklingstiltak til et utvalg Kunnskapsdepartementet skal nedsette for å gjennomgå regelverket for UH-sektoren. Utvalgsarbeidet skal resultere i en offentlig utredning.

Innspillet UiA sendte til departementet inneholdt en rekke forslag til forenklinger og forbedringer av rammeverket for UH-sektoren. I første del av det syvende punktet står; Internasjonalisering har medført stor andel engelsk i både skriftlig og muntlig kommunikasjon ved universitetene. UiA har en økende andel internasjonale ansatte og studenter. Det brukes mye ressurser på å utarbeide informasjon også på engelsk. I dette perspektivet bør en se på om kravet om 25% som et minimum av hver målform er like tilpasset denne sektoren.

Innspillet til departementet er ikke et politisk innlegg, og nynorskkravet har ikke vært diskutert i denne sammenheng. UiA har blitt bedt om å spille inn områder hvor det er et behov for å gjennomgå regelverket, og vi har som institusjon ikke konkludert i saken.

Samtidig er det i ettertid selv sagt enkelt å se at formuleringen kunne vært mer presis på hva som er UiAs anliggende. UiA ønsker at utvalget skal vurdere om målloven fungerer etter hensikten, og vi vil selv sagt forholde oss til lovverket og de språkpolitiske retningslinjene som til enhver tid gjelder på området. For flere som har deltatt i debatten etter artikkelen i Forskerforum hadde det vært en fordel å utøve en viss kildekritikk, for det er galt når det påstås at «UiA har søkt om fritak fra mållova» eller «ønsker å bli fritatt for nynorskkravet», men formuleringen kunne absolutt vært mer presis.

Debatten om nynorsk henger nært sammen med hvordan vi som kunnskapsinstitusjoner arbeider med det norske språket generelt. Både norsk arbeidsliv generelt og uni-

– Debatten den siste tiden har vist at vi har et engasjert og meget kompetent fagmiljø innenfor norsk og nordisk språk ved UiA, skriver universitetsdirektøren. FOTO: NTB/SCANPIX

Når ingen universiteter eller høyskoler overholder målloven, så er UiAs innspill at man bør se på om loven er innrettet på en hensiktsmessig måte.

versitets- og høyskolesektoren er i økende grad internasjonale arbeidsplasser, hvor norsk (i begge målformer) som arbeids- og administrasjonsspråk mer og mer blir utfordret. Universitetet i Agder har i dag over 250 fremmedspråklige medarbeidere. Ved UiA har vi i dag en forventning om at fremmedspråklige medarbeidere skal beherske norsk innen to år etter tilsetting. Vi opplever at også dette kravet er vanskelig å etterleve i praksis.

I 2016 var det ingen universiteter og høyskoler i Norge som oppfylte kravene i målloven. Som universiteter og høyskoler skal vi selv sagt følge lover og retningslinjer, og det er ingen unnskyldning å vise til at andre institusjoner ikke heller følger loven. Men når ingen universiteter eller høyskoler overholder målloven, så er UiAs innspill at man bør se på om

loven er innrettet på en hensiktsmessig måte.

Det er et betydelig behov for å heve nynorskbevisstheten og nynorskkompetansen ved Universitetet i Agder. Det gjelder både ved våre fakulteter og i de fellesadministrative avdelingene. Vi arbeider dette året med å utvikle bedre rutiner og registreringer, og spesielt skal vi sørge for at våre skjemaer og eksamensoppgaver foreligger i begge målformer. Det bør absolutt være et minimum av hva som bør forventes av en kunnskapsinstitusjon.

Språkpolitikken er et viktig element i det kulturpolitiske ansvaret til Universitetet i Agder og til andre statlige utdannings- og forskningsinstitusjoner. UiA skal ivareta norsk fagspråk og formidling på norsk. Debatten den siste tiden har vist at vi har et engasjert

og meget kompetent fagmiljø innenfor norsk og nordisk språk ved UiA, som er levende opptatte av å ivareta universitetets samfunnsansvar som kunnskapsinstitusjon. Det er en styrke for vårt universitet, og det er veldig positivt at instituttet viser sin faglighet i slike debatter. Da må vi også ta en diskusjon om hvordan vi best ivaretar hensynet til det norske språk, i begge sine målformer.

SEUNN SMITH-TØNNESEN
Universitetsdirektør

SEND INN

KRONIKKER må være på maks 5000 tegn med mellomrom. Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte. Manuskripter og bilder returneres bare etter avtale. Oppgi fullt navn, adresse og telefon. Adresse: debatt@fvn.no. Kun forhåndsbestilte kronikker honoreres.

DEBATTINNLEGG må være på maks 2500 tegn med mellomrom. Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte. Manuskripter og bilder returneres bare etter avtale. Oppgi fullt navn, adresse og telefon. Fædrelandsvennen betinger seg retten til å lagre og utgi alt stoff i avisen i elektronisk form. Adresse: debatt@fvn.no

DEBATT
HAVNA

En flytting, mange ringvirkninger

Næringsforeningens leder, Anita Dietrichson, skriver at «det er mange arbeidsplasser som trenger ei havn i Kristiansand». Ingen er uenig i det. Spørsmålet er bare hvor havna skal ligge.

● En utbygging i vesterhavna vest for nåværende ferjehavn med jernbanetilkobling til en dryport vil ivareta importører og eksportørers behov for kosteffektiv transport. Det er ikke minst deres behov Næringsforeningen og Kristiansand havn burde fokusere på. Med lossing/lasting direkte på/fra shuttle-tog til terminal på Langemyr vil antall containere som lagres på kaikanten holdes på et minimum. Dette vil redusere arealbehovet i vesterhavna.

Moss har en av Norges største containerhavner. Der tar man i bruk moderne løsninger for å effektivisere havna, redusere arealbruken og minske ulempene for omgivelsene. Dryport-løsningen ble etablert med bred støtte fra næringslivet. Ifølge daglig leder Vidar Salbu i Moss Industri- og Næringsforening (29.01.18) er Moss havn «også en foregangsbedrift med sitt arbeid for å teste ut mulighetene for autonome elektriske trucker for flytting av containere fra havnen til innlands-havnen». I Kristiansand glimrer den langsiktige nytenkningen med sitt fravær.

Dietrichson understreker at politikerne må «sørge for forutsigbarhet». Ja, men det må jo også gjelde for de mange tusen som blir direkte berørt av den foreslåtte havneutbyggingen, og som har kjøpt sine eiendommer i tro på at nærområdet ikke vil bli forringet av forstyrrende industriell virksomhet.

Også av den grunn vil det være grunnleggende galt å treffe vedtak om havneutbygging i Kongsgård-Vige uten en grundig vurdering av mulige alternativer. Havnas bruttoomsättning utgjør i dag ca 100 mill kr årlig, hvorav containervirksomheten ikke utgjør mer enn ca 17 mill. Det står fortsatt fast at totalkostnadene ved full utbygging av industrihavnen i Kongsgård/Vige vil beløpe seg til over 4 milliarder, eksklusiv jernbanetilnytning (2-3 milliarder). Alle kostnadsbeløp som ble angitt i min artikkel 18.juni, er hentet fra Havnevesenets Notat av 18.01.18.

Havneplanen har en meget lang tidshorisonnt frem mot 2065. Det har derfor ingen bråhast med et vedtak. Havnestyrets leder har tidligere uttalt at containerhavna utmerket godt kan ligge der den nå ligger i mange år til. Bystyret

bør derfor be om at ny containerhavn vest for nåværende ferjeleie i kombinasjon med banetilnytning til dry-port på Langemyr utredes før endelig vedtak fattes.

BERNT ALBERT

ISRAEL - PALESTINA

– Direkte provoserende fra Hans Fr. Grøvan

Hans Fr. Grøvan, leder for Israels venner og stortingsrepresentant for KrF, skriver lørdag 23.06.2018 sin mening om hendelsene rundt Nakba-demonstrasjonene.

● Uten å ta hensyn til fakta, eler mangel av fakta, skyter Hans fra hoften og påstår at Hamas organiserer disse «March of return» demonstrasjonene. Dette er langt ifra bekreftet, og alt tyder på at dette er ren propagandistisk løgn fra israelsk side for å skape seg selv en unnskyldning til å handle på en brutal og inhuman måte mot fredelige demonstrasjoner.

Videre påstår denne stortingsrepresentanten fra KrF at hensikten ved disse demonstrasjonene er «å krysse den internasjonale godkjente grense mellom Israel og Gaza».

Den såkalt godkjente grensen han refererer til eksisterer ikke. Den eksisterer ikke fordi at etter Israel trakk seg tilbake fra en intervensjon i Gaza i 2005, satte de opp en «no-go zone» (en buffer sone) på Gazas territorium som omfatter 17% av Gazas territorium og 1/3 av Gazas dyrkbare jord. Palestinere har ikke tilgang til dette territoriet.

Stykket til Hans er så full av antagelser som ikke er basert på virkeligheten i situasjonen at det ble direkte provoserende. La meg minne Hans om at Israel har skutt en helsesøster ganske nylig. Det var umulig å ta feil, hun gikk i uniform. Dette er bare ett lite eksempel på brutaliteten til dette regime. En apartheid-stat med en umettelig blodtørste.

Helt ubegripelig at en kristen representant i det hele tatt kan prøve å forsvare Israels handlinger. Vel... når jeg tenker meg om så er det vel kanskje ikke så overraskende...

Handler ikke mye av din religion om tilgivelse og nestekjærlighet? Jeg så ikke ett eneste lite hint av dette i innlegget.

Jeg lurar på om Hans hadde tatt til våpen om Norge ble invadert av Sverige? Eller er det kanskje da han hadde ropt om tilgivelse og nestekjærlighet?

ANDERS JOHNSEN

DRAPET PÅ SØRLANDSSENTERET

Drapsaken på Sørlandssenteret er kompleks, skriver innsenderne. FOTO: TORMOD FLEM VEGGE

Myter om psykisk sykdom

Rettsaken mot den 16 år gamle jenta som i fjor drepte én og påførte en annen alvorlige skader på et kjøpesenter i Kristiansand, får i disse dager mye medieoppmerksomhet.

Dette er en sak som blant annet handler om alvorlig svikt, vold, traumer, tap og psykiske lidelser. I media fremkommer det at hun vurderes personlighetsforstyrret, emosjonelt ustabil, dys sosial, tvangspreg og dramatiserende. I Aftenposten 9. juni står det at de rettspsykiatriske uttalen at hun har Emosjonelt ustabil personlighetsforstyrrelse, og at «dette er en lidelse som er lite påvirkelig gjennom behandling».

Gitt sakens komplekse natur er det bekymringsfullt at en diagnose trekkes frem, og at potensialet for behandling for en hel pasientgruppe blir fullstendig feilvurdert. Drap utført av ungdomspsykiatriske pasienter er ekstremt sjelden, og kan aldri knyttes til én diagnose i seg selv. At Emosjonelt ustabil personlighetsforstyrrelse er en psykisk lidelse det ikke er mulig å behandle er en myte. Slik feilinformasjon bør forhindres og må korrigeres når det skjer. Det er viktig av hensyn til pasientene som trenger behandling for sin psykiske lidelse og

som trenger realistisk håp for bedring og av hensyn til de som står nær en som strever med psykisk sykdom. Og det er viktig å formidle til ledere og behandlere i spesialisthelsetjenesten som har ansvar for å sikre tilbud om kunnskapsbasert behandling til den enkelte pasient.

●● **Drap utført av ungdomspsykiatriske pasienter er ekstremt sjelden, og kan aldri knyttes til én diagnose i seg selv.**

Emosjonelt ustabil personlighetsforstyrrelse rammer om lag 1.4% av befolkningen og er en psykisk sykdom som fører til stor subjektiv lidelse og redusert funksjon. Symptombildet er sammensatt og preget av sterke, særlig negative, følelser som svinger brått og uforutsigbart, og av impulsiv adferd det er vanskelig å regulere. Pasientene strever med å etablere og opprettholde stabile og gjensidige sosiale relasjoner, og er sårbare for å raskt føle seg avvist, forlatt og negativt vurdert. Forståelsen av seg selv og andre er ofte sort-hvitt med få nyanser. Selvsikading og selvmordsfatferd er vanlig og mange pasienter har forsøkt å ta livet sitt, ofte flere ganger.

Trekk fra Emosjonelt ustabil personlighetsforstyrrelse kan

identifiseres fra 12-13 års alder, og dette er ikke problematisk som ungdommer vokser av seg. For best prognose er det viktig med tidlige og fokuserte tiltak. Omfattende forskning de siste 25 år har tydelig vist at det finnes effektiv behandling og det er helt klart at myten om at Emosjonelt ustabil personlighetsforstyrrelse er en kronisk tilstand som ikke er mulig å behandle er håpløst foreldet. Felles for effektive behandlingsformer er strukturerte og systematiske tilnærminger med fokus på følelsesregulering, en langsiktig behandlingsplan i en poliklinisk setting, med en aktiv holdning fra terapeutens side. Her kan det nevnes Dialektisk adferdsterapi (DBT), Mentaliseringsbasert terapi (MBT) og skjematapi. Pasienter skal sikres den behandling de er i behov av. Pasienter med Emosjonelt ustabil personlighetsforstyrrelse må få tilbud om kunnskapsbasert og effektiv behandling når de henvises til spesialisthelsetjenesten, og dette finnes. Emosjonelt ustabil personlighetsforstyrrelse er ikke «lite påvirkelig gjennom behandling». Tvert imot.

ANITA JOHANNA TORMOEN
PhD og førsteamanuensis Nasjonal senter for selvmordsforskning og forebygging
KAROLINE LINDQUIST
Psykologspesialist Psykiatrisk akutt-mottak Sykehuset i Vestfold